

С (хэлм)
Т-249
-805284-

Тачин Анжа
МИНИ ТУЛГ

ТАЧИН АНЖА

С(халм)
Т-249

МИНИ ТУЛГ

ШҮЛГҮД БОЛН ПОЭМС

1982
а
РХ

ЭЛСТ
ХАЛЬМГ ДЕГТР ҺАРҢАЧ
1982

Ь А Р Г

ШҮЛГҮД

Партьдан ханжанаа	3
Делкэд мандлна	4
Яһси хөвтэ күмби?	5
Элдү баатр Городовиков (Дун)	7
Мини тулг	9
Байрта зэңг	10
Днеприн эрг деер	12
Инъгллтин селән	15
Хальмг келн	17
Делгә Эрднь	18
Ик Буурл (Дун)	19
Теегтән	21
Тег болн теңгс	22
Теңгст нарн суухла	23
Цаһан сар	24
Тарас Шевченкод	27
Киев	31
Үвл	32

Жилин сольлц	33
Идиртмж	34
Үвлэлһн	35
Хавр аалшна	36
Нарн	37
Хавр	38
«Көвкр көвц үүлн...»	39
Элстин зунн асхн	40
Олимпиад	42
«Бамб цецг»	43
Эмбан би	45
Хальмг би	47
Ахмедин белт	48
Хаврар	50
Дөрвн дун	51
Ицг	54
«Эврэн келхэр седэд...»	57
Гернэл (Дун)	58
«Альхн деерчн од буулһнав...»	59
Элстин туск частр (Дун)	59
«Тенгрэс сар авч өгшгов...»	61
Хаврин дурн	61
Домбрчд	62
«Байрчн үзлэв...»	63
Бер	65
Аавин байр	66
Ачнраснь	67
Үрнө төлө	70
Эгчин дун	72
Аңһуч	75

Овин	76
Күүкн элжгн хойр	78
Увлин салын (Өлгэн дун)	79
Зүн болн хурвч	81
Турнта	82
Ахр шүүлгүд	83

МОҢҮЛЫН ШҮЛГҮДЭС

Мендвч, Улан-Баатр	86
Өвөр Хангай	87
Орхон холын көвөд	88
Үкрч Гомбосурэн	88
Моңл күүкд	89
Харш	90
Энхэбаат	91
Уйһа	91
Улан-Баатр	92

ПОЭМС

Эрднь-одн	94
Ингглт	105
Мартгдшго нердүд	116

ПОЭМС

ЭРДНЬ-ОДН

Школын ардк халцхад
Шаһа наадхдан дурлдг,
Хорһлжта сахар хаһад
Хошадлад өрцгүд уһадг,

Эркэ хумха хойрарн
Эрднь церэд өсргдг,
Делгэ көвүг цуһарн
Дегэд мергнд тоолдг.

Салын Тугтна ээмгин
Цаһан школд ордмн,
Сурһульдан йилһэн болчкад,
Седвэртэ, сүвтэ болдмн.

Бу товлдг,
Мергн хадг,
Миисинэр мөлкдг,
Мөрэр һэрэддг,
Меечг цокдгиг
Цуцрлт угаһар,
Цаган эрвллго,
Цуһараднь эн заадмн.

Арвн дола күрэд,
Арвдгч классан төгсэлэ,
Аһш балһснур одад,
Ах сурһуль күцэжэлэ.

Нутгин комсомолын комитет
Наар гиж дуудла,
Дээнэ училищд йовулхар
Дааврта күүндвр келэ.

Зөвтэ гиж Эрднь
Залу кевэр үгцлэ,
Зуг түүнднь күрглго
Зуурдар аюл экллэ.

Наснь арвхн нээмтэднь
Немшнр орһчж дэврлэ,
Советин Союзин унтаднь
Сумар мөндр асхла.

Эрднй тер өрүн
Экэсн эрт босла,
Дээнэ комиссарур түрүн
Делгэ көвүн күрлэ.

Хойр нүднй һал...
Хойр нудрмнй атхата:
— Ээрмд автн намаг,
Адһтн, түргэр йовултн.

Би, хөвдэн, белмб,
Бу, пулемет меддүв.
Мини үүрмүдм даххм,
Мергн хадгинь иткдүв.

Тер андн фашистнр
Төрскнәнм һазр бузрджана,
Теегин һавшун дээчнр
Теднэ толһаһинь өсргжәнэ...

— Зүркнәнчи зөрүллт үзжә-
нэв.

Зөргтэ Жаңһрин тохм.
Наснчн баһинь меджәнэв,
Намаг яһтха гижәнэч?

Дээнэ комиссар босад,
Дөрв ишкмнэд йовдннв,
Делгэ Эрдниг үмсэд:
— Дэвр, өмэрэн! — гив.

Керсү комсомолец Эрднь
Күлгән тохж мордла,
Көвүд-үүрмүдтәһән хамдан
Командирин эрдм дасла.

Урн дээчнр болхар
Улан һалур орцхадмн,
Усн һалв гихлэ
Усчж чаддгоһан мартдмн.

Ахр цагин эргцд
Әәрмин сурһуль төгсәв,
Хортнла харһлцх кем
Хол бишинь медцхәв.

«Бостн!» — гисн хээкрлһн
Бас чикнд хадгдв,
Зер-зевән үүрәд
Зергләд көвүд зогсцхав.

— Тең һолур өөрдәд,
Тиигәрән һарад йовжанавиди.
Хортна чирә үзхти
Хол биш ода...

Иигж келн командирнь
Итклтә нүдәр хэләв.
— Өмәрән! — гиж командлад,
Өмннь зогсад көтлв...

Кесг саамд дээнд орад,
Көвүдин зүркнй чаңһрв,
Күчтэ ик дээллдэнд
Күрч йовхнй медгдв.

Така сарин нег өрүн
Тең талас күржннэд,
Танкс шүрүһәр өмэрэн
Теегүр мөлкж дэврлдв...

Товарн һалан цацад,
Торлго фашистнр аашна.
Тедниг тосжах салдсмуд
Төвлэд, белдчкэд, күлэжәнэ,
Үрглждән хатрсн танкс
Урньдад, тачкнад өөрдв...

Броняр киилг кесн
Болд махмудта танксиг
Бронебойщик Делгэ Эрднй
Балв тусхаж шатасиг

Баатр үүрмүднй үзн,
Танксин күчтэ дуунас
Тедн ээхән мартад,
Бас мергәр төвлэд,
Тарахар ирсн фашистнрлэ
Таш-баш бэрлдв...

Эргэд аашсн танкиг
Эрднь төвлэд авла,
Элкэрнь тусхаж кишваг —
Эрэсинь жаагулж тушла.

Таржцнж йовсн танк
Тагчгрж доран цахв,
Болд махмудта машин
Бор утаһар бөөлжв.

Дарунь дахад ирсинь
Дэки Эрднь шатав.
Арднь дахлдсн танкснь
Ардагшан цухрж зулв.
— Хатн,

шататн,

дээчнр!

Хальмгуд цухрдми биш!
Хонһр, Жаңһрин ачнр,
Хортыг туштн, кудтн!
Эрүн Төрскән харстн!
Эмндән күртлән дээллдтн!
Хэләтн, үзжәнт, бостн!
Хәрү зулжахинь үзтн!

Иигж Эрднь хээкрэд,
Иньгүдтән зөрг үүдәв.
Һурви шавдан диилгдлго
Һаран өргж сүрэлкв...

Эрднин баатр йовдл
Эрки зэңгд хуврлэ,
Москва хотлас радио
Манһдуртнь делкэд соңсхла.

Хальмг теегин үрн
Халуч зөрмг Эрднь
Номһн Тенгин дээллдэнд
Нерэн холд һарһв.

Энүнэ чиирг цогцнь
Энд шивэд хуврв,
Элдү зөргтэ дээчирнь
Эрднин дуудвр күцэв.

Үлдэн суһлж өргэд,
«Ура!» хээкрэд довтлцхав,
Эрднин мөрн эскадрон
Элкдэд фашистнриг көөв.

Гүжрж ирсн немшир
Гедргэн һарад зулцхав,
Һатлһнд күрглго дээчир
Һолур шахад орулцхав.

Цаад амнднь һарһлго
Цуһараһинь пулеметар хадв,
Һалзурсн фашистнриг торһлго
Һолын йоралд кудв.

Делкэ догдлулси дэн
Дөрвн жилдэн болла.
Диилвр бэрсн Төрскм
Дэknэс чидлэн агсла.

Хамхчгдсн, күүчгдсн тоотынъ
Хэрү босхх керг,
Хаһрсинь, харһнсинь
цугтаһинь

Хувцлх, хотлх — күсл.

Дээнэ жидэн һазрт шаачкад,
Дээчнр һазран хаһлв,
Ханцан тохадан шамлчкад,
Хар көдлмштэн орлдв.

Тег эжгорсан мартад,
Тракторин эәһәр дүүрв.
Тэрә-темсәр көкрэд,
Тежәлин көрнд хуврв.

Утьлта совхозмуд бүрдэд,
Уурхан саң хээгдв.
Урмдж көдлмшчнр дөрлдэд,
Уух, идхән элвжүлв.

Сал һолын көвөд
Совхоз бүрдж битхрв,
Делгә Эрднин нериг
Даңгинд келүлж тохрв.

Эрдний нертэ уульнц
Элст балһснд бээнэ,
Эрдний нертэ школ
Эңкр ээмгтнь туурна.

Түмн хурһд төлтэ
Теегин хөөчнр ниргнэ,
Төрскән байжажах малта
Таңһин комсомольцнр зүткнэ.

Хээртэ Эрдний нертэ
Хальмгин комсомолын
мөрөнһэр

Билгтэ

шүлгчнр,

зурачнр,

Бээхтэ

хөөчнр,

үкрчнр,

Урн тосхачнр,

трактористнр

Үнлгдж

өөдән

шаңгдна.

Эрдний Алтн Однь

Энд, теегтән асата.

Дорас урһжах баһчудтан

Даңгин бөклго padrата.

Сөөһин теңгр хэлэхлэ
Сар мандлж герлтнэ,
Теңгрин уйдлмуднь болхла
Тастан оддар сиилэтэ.

Кедү дэкж бичкидэн
Керсүркж би экллэв,
Көкргчд бүүрлсн оддыг
Көшtlэн тоолдг билэв...

Ода медэрсн бийим
Одд тоолхдан дуртав.
Миңһэд, саяд жува... бээвчн,
Минһәр болхла, тенд
Онц нег одн
Оньдинд дутсн болла...

Мөчн жилин хавр
Мартгдшго зэңг ирв,
Мана теегт байр.
Махлаһарн һазр цокув.

Йиртмж һатц өөдэн
Йир деер теңгрт,
Советин алдр номтһрт

Соньн олвр учрж,
Сарин герлд даргдлго
Сээхн одн олдж...

«Долан бурхна» хажудв,
«Алти насна» өөрв,
Альд сүүрлснь йилһл уга.
Амлж номтнр терүнд
Эрүн нер өгцхэж.
Хальмг улсин
Хээртэ баатр үрнэ
«Эрднь» гидг нерн
Эркн зокаста болж...

Тер сөөһэс авн
Теңгрт оддуд тоолхларн
Эндү һарһшгон төлэд
Эрднь-однас эклнэв.

Теңгрт оддуд оln болвчн
Тас күцц биш бээжл,
Нег одн ода немгдсн,
Нарт делкэ улм герлтж.

Алдр Төрскни дээни Диилвртэ,
Алти Одн теегт гилвкнэ,
Эндрк жирһл амулн байрта,
Эрднь-одн теңгрт мандлна.

1980 ж.